

קובץ

האור לחיים

שנה חמישית

מאמרים ושיחות
מזן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

פרשת לך לך תשפ"ג

זמני השבת

ר"ת	צאת השבת	הדלקת נרות	י-ם
17:59	17:23	* 16:32	י-ם
17:54	17:19	16:29	ת"א
17:55	17:20	16:29	חיפה
17:58	17:22	16:32	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 16:12

הזמנים עפ"י לוח המאור בהוצאת מוסדות "אור החיים"

להארות או הערות, ניתן לפנות
orhachaim4@gmail.com

דיסקים של שיעורי הרב ניתן להשיג
במשרדי אור החיים - 02-5000455

בס"ד ניתן לשמוע את השיעורים בשידור חי
בימים שלישי וחמישי בין השעות 21:00-22:00
קול הדף - 02-6400000
orhachaim.co.il

המעוניינים לסייע בהדפסת החוברת לשם זיכוי הרבים,
או להקדיש את העלון לרפואה, להצלחה, או לעילוי נשמה וכדו',

יוכלו לפנות באמצעות מייל:

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: **02-5000455** **058-321-3565**

052-7129793

יוצא לאור ע"י "מכון אור החיים"
רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים

תוכן עניינים

פרשת לך לך תשפ"ג

חלק מהמאמרים נלקטו מתוך הספר "משכני אחר" - חומש בראשית

1 ..... ואעשך לגוי גדול

פרשה למעשה:

7 ..... אמרי נא אחותי את

7 ..... המלאכים שומרים על שרה אמנו

9 ..... ממון שתכליתו להרבות כבוד שמים

10 ..... כיצד ידע אברהם לאן לילך

11 ..... אליעזר "דולה ומשקה"

12 ..... אין אדם בלי ניסיונות

17 ..... להביט אל הארץ המובטחת

21 ..... ישראל מעל המזל

ואעשך לגוי גדול

וַיֵּלֶךְ לְמִסְעָיו מִנֶּגֶב וְעַד בֵּית אֵל עַד
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אֶהְיֶה בְּתַחֲלָה
את חובותיו... קשה למצוא בעלי
אכסניה שיסכימו לארח אורח כזה
באכסנייתם. (בראשית יג, ג).

יש מסבירים שאין
כוונת רבותינו
להקפות שבממון.
הכוונה להקפות
מסוג אחר לגמרי:

בכל מקום שאברהם
אבינו היה הולך, היה
מדבר על אמונה
בה' ועל הביטחון
בו; על כך שה' הוא
הזן והמפרנס, הוא
המנהיג את העולם, הוא השומר
והמציל, הפודה והמושיע. כולם לעגו
לו, צחקו עליו והקיפוהו בשאלות:
- אם ה' הוא הזן והמפרנס מדוע לך -
ראש המאמינים בו - אין כמעט לחם
לאכול?

בפירושו השני מביא רש"י את דברי
רבותינו במדרש
(בראשית רבה מא, ג),
שאברהם אבינו שב
לאותן אכסניות כדי
לפרוע הקפותיו.

"בשמך יקראו,

ז ב מ ק ז מ ד

יישיבוך, ומשלך

יתנו לך"

הפירוש הפשוט
הוא, שמאחר
ובדרכו למצרים
לא היה לו כסף
לשלם על השהות
באכסניה, הוא נאלץ
לשהות שם בהקפה,

ובדרכו חזרה פרע את כל חובותיו.
אלא שהדברים תמוהים: מדוע
שבעלי האכסניה יתנו לאדם שאינם
מכירים, להתגורר באכסניה חנם,
על סמך הבטחה כלשהי שבעתיד,
אם וכאשר הוא יתעשר, ישוב לפרוע

כשאברהם חזר ממצרים, "פָּבַד מְאֹד
בְּמִקְנֵהוּ בְּכֶסֶף וּבְצֹהַב", הוא שב לכל
אותם אלו שלעגו עליו והקיפו אותו
בשאלותיהם, והשיב להם תשובות
ברורות: הנה תראו! לא נפל דבר אחד
ארצה מכל אשר דיברתי! הקב"ה
שילם לי שכר מושלם על האמונה שלי
בו. הוא אמר לי "ואברכך - בממון",
ואכן התברכתי, הוא אמר לי "וְאֶעֱשֶׂךָ
לְגוֹי גָּדוֹל", ואכן פרעה לא נגע בשרה
אפילו לא בקצה ציפורנה. לֹא נִפְלַד דְּבָר
אֶחָד מִכָּל דְּבָרֵי הַטּוֹב אֲשֶׁר דִּבֶּר.

ישתבח שמו לעד! "כל הלומד תורה
מעוניי - סופו לקיימה מעושר" (אבות ד,
ט). אסור להיות מודאג! לפעמים זה
לוקח פחות זמן ולפעמים יותר זמן,
אבל בסופו של דבר מי שמאמין בה'
ובוטח בו - יקבל!

- הקב"ה הבטיח לך "וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי
גָּדוֹל" - שייולד לך בן משרה אשתך,
איה קיום הבטחתו?
שאלות על גבי שאלות.

אברהם ניסה לענות להם: עוד תראו,
סוף הכבוד לבוא! גם אם בשלב
מסוים המצב נראה קשה - יש לקבל
את הייסורים באהבה! כל מה שה'
עושה - לטובה הוא עושה, וגם אם
"וְהָיָה רֵאשִׁיתֶךָ מִצֶּעֶר" - בסופו של
דבר "וְאַחֲרֵיתֶךָ יִשְׁגָּה מְאֹד" (איוב ה,
ז). אף אחד לא התחייב לברך אותי
בממון ברגע זה, היום. זה בהחלט יכול
לבוא גם מחר, ויש מחר שהוא לאחר
זמן.

הם לא הבינו את התשובה הזאת,
והוסיפו להקיף אותו בחבילות של
שאלות על אמונתו בא-ל אחד.

יהודי צדיק וירא שמים, שהיתה לו קופה של צדקה, ממנה היה מלווה כספים לעניים ולנוקקים, וסיפר לו על מצבו הקשה. הוא התחנן לעשיר שיעמוד לימינו בשעת דחקו, על מנת שיוכל להאכיל את ילדיו הרעבים.

אך העשיר סירב להיענות לבקשה. הוא הסביר שקופת הצדקה ריקה, ומכספו הפרטי אינו מוכן לתרום משום שעליו לדאוג גם לפרנסת בני ביתו.

וכאן הוסיף העשיר משפט נוסף: "אמנם אם יבוא יהודי עני אחר, ויבקש ממני הלוואה - אתן לו, אבל לכם - לא! ואין זה חלילה משום שאני חושש שלא תפרעו את ההלוואה. אדרבה, בדיוק להיפך! דווקא משום שאני יודע שאתם יהודים צדיקים, יראי שמים, בעלי מידות תרומיות, אינני חושש שתעשו לי משהו אם לא אלווה לכם. אנשים אחרים, פחות צדיקים, אם לא אלווה להם עלולים לקלל אותי, לפגוע בי בצורה זו או אחרת, ולכן אלווה להם."

לפעמים אדם עומד בפני ניסיון. הוא עומד תמה: איה שכר האמונה? אברהם אבינו לימד אותנו: תמשיך להאמין בה! תמשיך לדבוק בו! אל תיפול ברוחך! הסר דאגה מלבך! "נַעַר הָיִיתִי גַם זְקֵנְתִי וְלֹא רָאִיתִי צְדִיק נֶעְזֵב" (תהלים לו, כה), וסוף הכבוד לבוא. יבוא יום בו תוכל להשיב על כל ההקפות! לקבל ולהשיב תשובות לכל השאלות שהקיפו אותך!

בתקופת מלחמת העולם הראשונה היה רעב גדול. בקושי רב היו מצליחים לקנות מעט לחם לאכול. הרבה ילדים נחלשו מחמת הרעב ומתו בעטיו. לצדיק הירושלמי, הגאון רבי אריה לוי זצ"ל ולאשתו היו הרבה ילדים בבית, ותם הכסף מכיסם. בצר לו, נטל את הספרים היקרים שהיו ברשותו ומכרם. בכסף שקיבל קנה אוכל לילדיו.

המצב הלך והחמיר מיום ליום. הם הגיעו למצב של פיקוח נפש ממש. רבי אריה פנה אל אחד העשירים,

במשך שנה. הוא מסר את המעטפה עם הכסף לרבי אריה ופנה והלך לדרכו.

"הוי כמה שְׂפָדָקָת", אמר רבי אריה לאשתו. "הנה במקום שאקבל רבע דולר בהלוואה מאותו עשיר, שלח לנו הקב"ה מתנה כל כך מרובה מידו המלאה הפתוחה והרחבה. לפני כשנה נסעתי לניחום אבלים בפתח תקווה. ישב שם, בין המנחמים, אותו פלוני ולא הסיר ממני את מבטו. הוא שאל אותי האם במקרה אני נכדו של פלוני מאחר ותווי פְּנֵי דומים לו בדיוק. השבתי בחיוב. אכן, אני נכדו של אותו הסבא, ואף קרוי על שמו. האיש הוציא פנקס ורשם את שמי וכתובתי. והנה בדיוק עכשיו האיש נפטר, וכתב בצוואתו לתת לנו את הסכום הזה מכספי הירושה".

מה שמגיע לאדם - בסופו של דבר הוא יקבל!

"אמר בן עזאי: בשמך יקראוך, ובמקומך יושבוך, ומשלך יתנו לך. אין אדם נוגע במוכן לחברו, ואין

רבי אריה שב לביתו, בידיים ריקות, שבור ורצוף. הניח ראשו על השולחן ופרץ בבכי: "זו תורה וזו שכרה? בגלל שאני ירא שמים, ולא פוער פי לקלל - ילדיי צריכים לסבול חרפת רעב?"

אשתו, ששמעה את בכיו, מיהרה ואמרה לו: "רבי אריה! מה קרה לך? היכן הביטחון שלך? וכי העשיר הוא הנותן כסף? הלוא הוא רק שליח של הקב"ה, והרבה שלוחים למקום! אל תבטח בנדיבים, בבני אדם! פְּטַח בה' בכל ליבך ובקרוב נראה את ישועתו".

רבי אריה קיבל את דבריה הבהירים והמאירים, מחה את בכיו מעל פניו, ופתח בדברי שבח והלל לקב"ה, מתוך שמחה ואמונה שלמה.

בעודו רוקד ושמח נשמעו דפיקות בדלת. בדלת עמד שליח ומעטפה בידו: "קרוב משפחה שלך, שסיפר כי פגש אותך לפני כשנה בפתח תקווה, נפטר לא מכבר באמריקה. הוא כתב בצוואתו לתת לך עשרה דולר", מדובר היה בסכום גדול מאוד באותם הימים, שניתן היה להתפרנס ממנו

של דבר הפרנסה מגיעה מידיו של השי"ת, לפעמים דרך ההשתדלות שהאדם נקט ולעיתים בדרך אחרת. והיא תגיע במידה המדויקת שנגזר על האדם לקבל, לא פחות ולא יותר.

הקב"ה מתאווה לשמוע את האדם מתפלל, מבקש, מתחנן, מכיר שהוא יתברך הזן, המפרנס והמכלכל את העולם כולו, וככל שאדם ירְפָה בתפילה ויגביר את אמונתו וביטחונו בקב"ה - כן יחיש את ישועתו שתבוא.

והדברים ברורים ופשוטים. אם אדם יפנים אותם, באמת ובתמים, יוכל לחסוך מעצמו הרבה צער ועוגמת

נפש בחיים:

הוא לא ייקח ללב אם יתודע לכך שלא יצא כלום מהשתדלות פלונית שעשה, כי הוא יודע שהרבה שלוחים

מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימה" (יומא לח ע"א).

כאמור, לעתים רואים את שכר האמונה כעבור זמן קצר, ולעתים זה לוקח קצת יותר זמן. מה שבטוח כי גם אם במשך תקופה התעוררו שאלות, המצב היה קשה, פֵּא יבוא היום בו תתייבנה כל השאלות, וסוף הכבוד לבוא.

על האדם להאמין בכל ליבו שהפרנסה באה מאת ה', ולא מכוח השתדלותו ומעשיו. חלילה לו לייחס את הצלחותיו לכוחו ועוצם ידו.

אמת נכון הדבר, התורה אומרת (דברים טו, יח): "וּבִרְכָה ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה", קיימת חובת עשייה והשתדלות, ומכל מקום בסופו

הוא לעולם לא יעבוד שעות נוספות
על חשבון תפילות ושיעורי תורה,
כי הוא יודע שלא כוחו ועוצם ידו
מביאים לו את הפרנסה, ובדרך הזאת
הוא רק ממעט בזכויותיו לקבל פרנסה
מהשי"ת.

כשאדם סבור שהוא זה המביא
לעצמו את פרנסתו, הדבר עלול
להיות בעוכריו.

למקום. גם אם עשיר פלוני לא נתן לו
רבע דולר כפי השתדלותו, הוא יכול
לקבל עשרה דולר ממקום אחר, בלתי
צפוי.

הוא ימשיך לישון טוב בלילה גם אם
נפתחה חנות מתחרה בסמוך לו,
כי הוא יודע שאין אדם נוגע במוכן
לחברו, ואת מה שנגזר עליו משמים
לקבל - ימשיך לקבל.

לעילוי נשמת
עופר בן ציונה ז"ל

אמרי נא אחותי את

עצמם שלא לקחת אשה של מישהו

אחר בשום אופן (ירושלמי קידושין א, ה).
המצריים לא היו לוקחים אשת איש!

אבל מה היו עושים במקום זה?

כשהיה מגיע אדם עם אשתו, ביקשו ממנו להיכנס לחדר, הביאו גרזן והרגוהו, ומעתה אשתו איננה אשת

איש ומותר לקחתה.

לכן אמר אברהם אבינו "אמרי נא אחותי את" כדי שלא יהרגו אותו ח"ו, ויוכל להמשיך לנטוע את האמונה בקב"ה בעולם עוד שנים רבות.

אמרי נא אחותי את (בראשית יב, ג).

לכאורה לא מובן מפני מה פחד אברהם שיהרגוהו על דבר אשתו, והרי גם אם ידעו שהיא אשתו וירצו לקחתה ממנו, ייקחו אותה וישאירו אותו בחיים. למה לחשוב שיהרגוהו?

אלא, המצרים היו חסידים, אנשים שומרי מצוות, גדורים בעריות.

והנה מהפסוק "עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד" (בראשית ב, כד) למדו חז"ל (סנהדרין נח ע"א) איסור אשת איש: "באשתו - ולא באשת חברו". ובדור שאחר המבול, גדרו כולם את

המלאכים שומרים על שרה אמנו

פירש רש"י: "על דבר שרי - על פי דיבורה, אומרת למלאך הך והוא מכה", ומקור דבריו מהמדרש (בראשית

וַיִּנָּגַע ה' אֶת פְּרַעֲהַ נְגַעִים גְּדֹלִים וְאֶת בֵּיתוֹ עַל דְּבַר שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ אֲבָרָם (בראשית יב, יז).

שרה אמנו הצדקת, מלאכים היו שומרים אותה, "כִּי מְלֹאכָיו יִצְנֶה לָךְ לְשֹׁמְרֶךָ" (תהלים צא, יא), המלאכים שנבראו מהמעשים הטובים שעשתה. לפעמים היה מגיע לאוהל אברהם אדם עם אשתו, והיו מכניסים את האשה אל שרה והיא היתה יושבת ומגיירת את הנשים ונוטעת בהן את האמונה בה'. בשכר זה זכתה שמלאכים ישמרו עליה ויעשו כדבריה.

רבה מא, ב): "כל אותו הלילה היה מלאך עומד ומגלב (פירוש, רצועה או מקל) בידו, הוה אמר לה [לשרה]: אי אמרת מחי - מחינא, אי אמרת נישבק - שביקנא".

המלאך היה פועל על פי דיבורה של שרה. כאשר אמרה לו להכות את פרעה - הִפְּהוּ! פרעה היה אומר למשרתיו: 'אי, קיבלתי מכה, תעשו משהו...' אבל הם השיבוהו: 'ממי קיבלת מכה? אין כאן אף אחד, זה סתם דמיון. אל תדאג, אנחנו כאן עם החרבות, שומרים עליך'...

ממון שתכליתו להרבות כבוד שמים

מייסד האומה היהודית, להחזיר את האמונה הצרופה באל אחד לרבבות המאמינים.

וְאַבְרָם פָּבַד מְאֹד בַּמְּקָנָה בְּפָסֶף וּבְנֶזֶבֶב
(בראשית יג, ב).

אברהם אבינו הרגיש שהכסף והזהב 'כבדים' עבורו, הוא לא רצה אותם מצד עצמם אלא רק כדי לנטוע אש"ל [אכילה שתיה, לוויה], ולהפיץ את שמו יתברך בעולם, כל דכפין ייתי ויאכל, כל דצריך ייתי ויפסח. כל מטרתו ומגמתו של אברהם אבינו היתה לקרב את הרחוקים על ידי האכילה והשתיה שנותן להם, שהלא "גדולה לגימה שמקרבת את הלבבות" (סנהדרין קג ע"ב).

מידי פעם בפעם היה רגיל הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל ללכת לעיר ברודי ולאסוף כסף מעשירי העיר לצורך החזקת ישיבתו. כשהגיע הרב לשם, כבדוהו כבוד מלכים והציעו לו למסור שיעורים במגוון בתי הכנסיות והמדרשות שבעיר.

אברהם אבינו לא היה צריך את הממון כדי להיות עשיר מספר אחד בעולם ולקבל את כל הכבוד המדומה, אלא רצונו ותכליתו היו שיהיה לכל העוברים ושבים מקום לאכול לשתות וללון, וכך יוכלו לשמוע הרצאות ושיעורים בענייני אמונה וביטחון בה' יתברך.

במהלך הדרשות לא דיבר איתם על תרומה לישיבה וכדומה, רק בדרשה האחרונה אמר להם הרב את הדברים הבאים:

"קיבלתי מכם 'כבוד' מלא, אבל לא את זה חיפשתי, לא באתי לכאן עבור הכבוד שנתתם לי ["כבוד" מלא - עם האות ו'], אלא באתי כדי לקבל את הכבוד החסר - "כבוד", וְאַבְרָם פָּבַד

זו הייתה התכלית של אברהם אבינו,

פתחו את כוסייהם ותרמו בעין יפה וברוח נדיבה עבור החזקת ישיבת וולוז'ין, שממנה יצאו כל ראשי הישיבות בארץ ובעולם.

מֵאֵד בְּמִקְנֵה בְּפֶסֶף וּבְזָהָב, אֵת זֶה חִיפְשֵׁתִי לְקַבֵּל מִכֶּם, לְצוּרֵךְ הַמִּשָּׁךְ הַחֲזֻקֵת הַיְשִׁיבָה וְהַגְדֵּלְתָהּ... כִּשְׁמַעוּ זֹאת כֹּל עֹשֵׂי רִוּדִי, מִיָּד

כיצד ידע אברהם לאן לילך

חז"ל (בראשית רבה ס, טו) שכל זמן ששרה קיימת היה נר דולק מערב שבת לערב שבת, וברכה מצויה בעיסה, וענן קשור על האוהל.

כשיצא אברהם לדרך - לא ידע לאיזו ארץ מועדות פניו, אך הלך בעקבות ענן אוהלה של שרה, שה' יתברך, בכבודו ובעצמו, מנווטו לאן ללכת, וה' הלך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחתם הדרך (שמות יג, כא); כך היתה השכינה מקדמת והולכת לפניהם.

כיצד ידע אברהם לאן לילך

וַיֵּלֶךְ אֲבָרָם בְּאֶשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה'... וַיָּבֵאוּ אֶרְצָהּ כְּנָעַן (בראשית יב, ד-ה).

הקב"ה מצווה את אברהם: "לך לך מארצה, אל הארץ אשר אראך" - הוא אינו אומר לו לאן הוא עתיד להגיע.

אברהם עושה את דבר ה', ויוצא מיד לדרך, אך מנין ידע להיכן ללכת ולאיזה כיוון עליו לפנות?

אפשר ליישב קושיה זו על פי דברי

אליעזר "דולה ומשקה"

מתורת רבו והשקה את כל מה שדלה
לאחרים מבלי לשייר אצלו שום דבר
מתורה זו. הוא העביר אותה מבלי
לספוג מזנה משהו לעצמו!

אברהם אבינו חיפש בן, שִׁיֵּצֵא ממנו,
ויהיה חלק בלתי נפרד ממהותו,
מעצמיותו ומאישיותו, שלא רק
ישקה את תורתו לאחרים אלא גם
שִׁיעֵבֵד את הדברים בעצמו, יספוג
אותם אל קרבו, ויישם אותם הלכה
למעשה.

מַה תִּתֶּן לִי וְאַנְכִי הוֹלֵךְ עֲרֵירִי וּבֶן מְשֻׁק
בֵּיתִי הוּא דְמִשְׁק אֱלִיעֶזֶר (בראשית טו, ב).

יש להבין מה החיסרון שאברהם מצא
באליעזר, שהוא מתאונן כל כך אם
הוא יהיה יורשו וממשיך דרכו, והרי
חז"ל אמרו עליו, כפי שהביא רש"י,
שלפיכך נקרא שמו "דְּמִשְׁק אֱלִיעֶזֶר"
לפי שהיה דולה ומשקה מתורת רבו
לאחרים?

הגאון רבי נח וינברג זצ"ל, ראש ישיבת
"אש התורה", אמר, שהחיסרון של
אליעזר היה נעוץ בכך שהוא דלה

אין אדם בלי ניסיונות

אבינו להיבנות משרה. והנה נגלה אליו הקב"ה ומבטיחו שאם ייסע לארץ אחרת יזכה לבנים, ואף מוסיף ומבטיח לו ממון רב ושם גדול. היעלה על הדעת שיסרב לכך?!

יתר על כן, גם אם יש לאדם ספקות לגבי אמינות ההבטחה וחושש שהמבטיח לא יקיים את הבטחתו, עם כל זאת, יקשה עליו לדחות את ההצעה על הסף, מתוך תקווה שההבטחה תקוים. על אחת כמה וכמה אברהם אבינו שקיבל את ההבטחה - לא מבשר ודם - אלא מבורא עולם, שכל דבריו אמת והוא כל יכול.

אלא, זה גופא הניסיון שנתנסה בו אברהם אבינו - מה יגרום לו לצאת מארצו, האם בגלל ציווי ה', או גם כדי לזכות לשכר שהובטח לו - בנים, עושר וכבוד.

ככל שההבטחות גדולות והשכר רב, כך ניצב האדם בפני ניסיון גדול

לְךָ לְךָ מֵאַרְצָהּ וּמִמּוֹלַדְתָּהּ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ. (בראשית יב, א).

אחד מעשרה הניסיונות שנתנסה אברם אבינו היה: "לְךָ לְךָ מֵאַרְצָהּ וּמִמּוֹלַדְתָּהּ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ".

ולכאורה יש להבין, איזה ניסיון יש בזה, הרי בתמורה להליכתו מארצו הבטיחו הקב"ה שכר רב מאוד: "ואעשך לגוי גדול" - בנים, "ואברכך" - ממון, "ואגדלה שמך" - כבוד. כל אדם שהיה מתבקש לעזוב את ארצו בעבור התמורה הזו, מן הסתם היה נעתר להצעה זו, ומה גדלותו המיוחדת של אברהם אבינו?

הרי אם יבוא המלך לאדם שלא זכה להיפקד בבנים ויציע לו לנסוע למדינת הים להתרפא אצל מומחה גדול. הלא בוודאי יקפוץ על ההצעה, ואף יהיה מוכן להוציא על כך ממון רב.

במשך שנים רבות לא זכה אברהם

ורק משום ציווי ה' ולא בגלל שום סיבה אחרת של תועלת וטובת הנאה.

לאחר שאברהם אבינו קיים את ציווי ה', עזב את ארצו והגיע לארץ כנען, הוא לא זכה לראות את קיום ההבטחה במהרה. הוא נאלץ להתמודד עם קשיים ומכשולות רבים שהעמידוהו במבחן והקשו על עמידתו בניסיון של "לך לך".

זמן קצר לאחר שהגיע לארץ, כשציפה להגיע אל המנוחה והנחלה, החל לשרוד בארץ רעב כבד. אברהם אבינו נאלץ לעזוב את הארץ ולרדת למצרים, אולי שם יתמזל מזלו וימצא פת לחם, וכמו שאומרת הגמרא (בבא מציעא עה ע"ב): "מאן דביש ליה בהאי מתא, ייזיל למתא אחריתא" - מי שלא שפר עליו מזלו בעירו, ילך לעיר אחרת, אולי שם ישתנה מזלו.

הקב"ה הבטיח לו עושר וכבוד, והנה אין לו אפילו פרוסת לחם לאכול. היכן ההבטחה!?

יותר, שתהא כל כוונתו אך ורק לשם לשמים - לקיים ציווי ה' ורצון ה', ולא ישתרבבו בליבו כוונות נוספות - להשיג ולקבל את אותן הבטחות שהובטחו לו.

למה הדבר דומה?

ה"בן איש חי" אומר, שבין המצוות הקשות ביותר לקיום היא מצות עונג שבת. ומדוע? כי סעודות השבת הינן דשנות וערבות, והאדם צריך לכוון שאכילתו תהא לשם שמים ולא לעונג הגוף.

כאשר הובטח לאברם שכר על הליכתו, קושי הניסיון שעמד בפניו הוכפל. אילו הקב"ה היה אומר לו "לך לך" בלי להבטיח לו מאומה, היה אברם מוכן לעשות זאת באש ובמים, כי אם ה' ציווה - יש לקיים את ציוויו תיכף ומיד, בלא שום פקפוק! אבל כאשר ה' מוסיף לו שכר על עמידתו בניסיון, הרי בזה גם מוסיף לו עוד ניסיון, שמעתה עליו להתגבר על הרצון הטבעי לקבל את השכר ולהקפיד שהליכתו מארצו תהא אך

יש אדם שהניסיון שלו איננו פשוט כלל ועיקר. הוא נאלץ לעבור משוכות רבות, ונתקל במצבים רבים שמקשים על אמונתו האיתנה ועל עצם יכולתו לעמוד בניסיון, ולמרות זאת, לאורך כל הדרך הוא עומד בכל הניסיונות בגבורה, אינו תוהה על הראשונות, אינו מקשה קושיות, ואיתן באמונתו כבתחילה.

כזה היה ניסיונו של אברהם אבינו. אילו היה מקיים את ציווי ה' ומיד זוכה לראות את התגשמות ההבטחה לבנים, לממון ולשם - היה זה ניסיון פשוט. אבל הוא עמד בניסיון קשה לאין שיעור: היה עליו לעבור דרך חתחתים, רצופה מהמורות ומכשולים, קשיים והתמודדויות. אך הוא עמד בכל הניסיונות בשלמות, ולבסוף זכה לקיום כל ההבטחות שהבטיחו ה' מתחילה.

אין אדם בלי ניסיונות. החיים רצופים ניסיונות, לא תמיד קל לעמוד בהם, נדרשים מן האדם אמונה איתנה

אך בכך לא הסתיימו תלאותיו. כשהגיע למצרים נאלץ אברהם אבינו להסתיר את שרה מפני המצרים, ולבקש ממנה לשנות מן האמת ולומר כי היא אחותו. אך כל זה לא הועיל ושרה נלקחה לבית פרעה.

הקב"ה הבטיח לו בנים, והנה לוקחים לו את אשתו. היכן ההבטחה?! הקב"ה הבטיח לו "והיה ברכה", איפה הברכה וההצלחה?

אך למרות הכל, לא זזה אמונתו מבורא עולם! אדרבה, אמונתו התעצמה והתגברה, הוא האמין באמונה שלמה שכל המאורעות הללו הינם ניסיונות מאת ה', וכל ההבטחות עתידות להתקיים במלואן, כי "דבר אלוקינו יקום לעולם" (ישעיהו מ, ח).

כמובן, כל עמידה בניסיון באשר הוא - זו מעלה גדולה, וגדול ורב שכרו של העומד בניסיון. ומכל מקום, ישנו הבדל גדול בין סוגי הניסיונות ודרגותיהם:

יש אדם שהציבו בפניו ניסיון מסוים, והוא עמד בו בהצלחה. לעומת זאת,

בתורה יומם וליל. באותם ימים, בעודו שרוי בתעניות וסיגופים, העלה על הכתב חידושים נפלאים בתורת הסוד והקבלה. הדפים הרבים התקבצו לכדי חיבור שלם. מרוב שהיה שקוע בתורה ובחידושו הנפלאים, שכח שהוא כלוא בצינוק מבודד בבית הסוהר.

החוקרים חקרו אותו על דבריו כנגד המלכות. הוא, כמובן, הכחיש את ההאשמות מכל וכל וטען שהכל שקר ועלילות דברים שהעלילו עליו שונאיו. ואכן, ניכרים דברי אמת, החוקרים האמינו לו שהוא חף מפשע וכעבור זמן שוחרר מבית הסוהר ושב לביתו.

ואז הגיעה העת להתבונן במה שקרה לו. חשב הרב לעצמו: הרי שום דבר בעולם לא קורה מעצמו, הכל מאת ה', כל דבר יש לו סיבה ומסובב. אם כן, תהה בליבו, על מה עשה לי ה' ככה, מדוע הייתי צריך לעבור את כל הניסיון הקשה הזה?

בלילה בשנתו הופיעו בחלומו גדודים

וכוחות נפש גדולים. אבל שום דבר לא בא בלי סיבה ותכלית. הקב"ה מעמיד את האדם בניסיון כדי להשיג איזו תכלית. אילו היה האדם יודע מראש את תכלית ומטרת הניסיון. אילו היה יודע לאיזו דרגה רוחנית נשגבה יעפיל על ידי עמידה בניסיון. אילו היה יודע איזה שכר יקבל על כך - היה עומד בניסיונותיו בשמחה ובגבורה.

מספר ה"בן איש חי": מעשה בחכם אחד ששונאיו העלילו עליו כי דיבר סרה במלכות. שוטרי המלך באו אל ביתו, תפסוהו וכלאוהו בבית הסוהר [ייתכן שבעל המעשה הוא הרב "בן איש חי" עצמו, שכידוע נכלא בבית סוהר שלושים יום].

השלטונות רצו לדכא את רוחו ולערער את בטחונו העצמי, כדי שיודה באשמה שטפלו עליו. מה עשו? כלאוהו בצינוק, מבודד מן העולם, הניחו לו מעט אוכל בתאו, והרשו לו להכניס פנימה רק דפים וכלי כתיבה.

אדם רגיל היה נשבר לגמרי. אבל אותו חכם ניצל את מצבו המיוחד ועסק

כדי שתיאסר ותושלך לצינוק ותעסוק שם בתורת הסוד ותחבר חיבור חשוב בעניינים אלו, ועל ידי כך יתקנו אותן נשמות והן ישובו ויעלו למרום.

אומר הרב "בן איש חי": לפעמים נגזרה על האדם גזירת גלות, הוא נאלץ לגלות מביתו לארץ זרה ונכריה. הוא חושב לעצמו: מה עשיתי? על מה עשה לי ה' ככה? למה נגזרו עלי ייסורים אלו?

התשובה היא: היה עליך לעזוב את ביתך ומשפחתך ולגלות לארץ אחרת - כדי לגאול ולהציל נשמות חוטאות. זו היתה תכלית גלותך. דע לך, זכות גדולה נפלה בחלקך להציל נשמות בישראל.

גדודים של ילדים, כולם דמו לו בקלסתר פניהם, יפי תואר והדורי מראה. אמרו לו: אתה רואה את הילדים האלה? כל אלו הם יצירה שלך!

הכיצד? - תמה החכם, ונענה כי יצירתם היתה על ידי שישב בצינוק. והוא המשיך לתמוה: כיצד יצרת אותם?

אמרו לו: דע לך, כל אלו הם נשמות אשר היו לכודות מחמת החטאים שחטאו בגלגולן הקודם. השליכו אותן לצינוק, ובמשך שנים חיכו שמישהו יבוא ויגאל אותן, כדי שיוכלו לשוב ולעלות למרומים. והנה מן השמים סובבו שיעלילו עליך עלילות דברים,

להביט אל הארץ המובטחת

כאשר מבטנו יהיה מופנה כלפי מעלה - נעשה את הנכון והטוב, את רצון ה', ונזכה לקבל את חלקנו בגן עדן.

הדבר נרמז במילים "אַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֶרְאֶךָ" - שים לנגד עיניך תמיד את הארץ העליונה, את העולם העליון, וחשוב איך יראה מקומך שם לאחר שתמלא את שנותיך בעולם הזה.

לכל אחד ואחד יש מושב בעולם העליון, אותו הוא קונה כאן, בעולם העשייה, על ידי שמתנתק מהארציות ומדבק עצמו ברצון העליון, ואז מכינים לו שם מקום מכובד, "כִּי שָׁמָּה יֵשְׁבוּ כְּסָאוֹת לְמִנְשָׁפֹט" (תהלים קכב, ה).

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ מֵאֶרֶץ כְּנַעַן וּמְזוֹלֶיךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֶרְאֶךָ (בראשית יב, א).

הקב"ה קורא לאברהם אבינו ומצוה עליו לעזוב את ארצו וללכת אל המקום אשר הועיד לו - "אַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֶרְאֶךָ".

בציווי "לך לך מארצך" טמונה כוונה עמוקה נוספת שמשמעותה: עזוב את הארציות, את הגשמיות והפוך את חייך לרוחניים.

גם אנו נקראים לעזוב את הארציות בה אנו שקועים ולשאת עינינו אל הארץ המובטחת לכל יהודי - אל החלק השמור לנו לעולם הבא.

ניתן להקדיש את העלון לברכה, הצלחה
 זיווג הגון, רפואה שלימה
 או להבדיל, לעילוי נשמה
 לפרטים: 02-5000455
orhachaim4@gmail.com

אך החמר הרשע חמד את כספו של העשיר והערים עליו. במהלך הדרך הוביל את היהודי למקום מבודד ושם איים לרצוח אותו ולשדוד את כספו.

אמר לו העשיר היהודי: "דע לך כי כתוב בתורתנו הקדושה 'שופך דם האדם באדם - דמו ישפך', אל תחשוב שלא ייודע הדבר, כי סוף דבר הכל נשמע".

הגוי שמע וצחק, לעג בליבו לדברי היהודי, שהרי אין שם איש ואיך יודע כי הוא רצח את העשיר?

"מי יעיד בי?" שואל הגוי את היהודי בנימה מבודחת.

"רואה אתה את העוף הזה העומד כאן בסמוך?" שאל היהודי, "עוף זה - הוא

כל מעשה שלנו בעולם צריך להיות מחושב בהתאם לרצון ה'. חלילה לנו לחשוב שהקב"ה ותרן או שהמעשים שלנו לא ייזכרו ביום הדין, כי על כל מעשה יבוא ה' במשפט, יעניש לעוברים על רצונו ומידה טובה מרובה פי כמה וכמה!

רבנו יוסף חיים בעל ה"בן איש חי" זצ"ל מביא מעשה המוכיח, כי אפילו גוי שעשה מעשה רע - לבסוף מקבל את עונשו מאת הקב"ה:

יהודי עשיר מאוד הוצרך לנסוע לרגל עסקיו. הוא חיפש מורה דרך שיוליכנו על החמור למחוז חפצו ושכר חמר גוי שהתמצא בדרכים והסכים להובילו תמורת תשלום הגון.

לרפואת והצלחת

רחל רוחאם בת נרקים

"ובדיוק את זה אני רוצה לשמוע!"
התעקש המלך.

חשב הגוי בלבו: נו... וכי אכפת למלך
על איזה יהודי שנהרג?! הוא ממילא
שונא את היהודים.

פתח את פיו וסיפר למלך את שארע
באותו יום רחוק, שפעם הוביל את
העשיר הגדול של העיר וכשהגיעו
למקום סתר קם עליו להורגו, ואמר לו
היהודי: העוף הזה יעיד על מעשיך.

"והנה עתה צחקתי כאשר ראיתי
שמגיישים לנו לאכול את אותו עוף",
סיים הלה את סיפורו.

המלך היה חכם יותר והחל לחשוב כי
לא לחינם זומן להם העוף משמים.
כנראה הקב"ה במכוון גידל את אותו
חמר עני ורומם אותו עד שיאכל
על שולחני ויספר את הסיפור, כדי
שאנקום בו את נקמת אותו יהודי
שהרג על לא עוול בכפו.

קרא המלך לחייליו וציווה לאסור את
המשנה למלך. אז שלח לקרוא לבני
העשיר היהודי ולאמם האלמנה וגילה

יעיד עליך, כי עוף השמים יוליך את
הקול".

צחק הגוי הרשע והרג את היהודי,
טמנו בחול ונטל את הממון הרב
שהיה בצרורו, בלי להותיר עקבות
לפשע הנורא.

לא עבר זמן רב, והחמר העני התפרסם
כעשיר גדול ובזכות הונו נעשה מקורב
למלכות עד שהפך להיות משנה
למלך, יושב ראשונה במלכות. הוא
אף הוזמן לסעוד עם המלך מדי יום.

באחד הימים, הגישו לפניו למאכל
עוף מיוחד ולא מוכר. התעניין המלך
בשם העוף החדש ומששמע המשנה
למלך את שם העוף נזכר שזה בדיוק
שם העוף שאמר לו היהודי שיעיד
עליו.

צחק הגוי לעצמו: "הנה, במקום
שהעוף יבוא ויעיד עלי הולך אני כעת
לאוכלו..." המלך ראה אותו צוחק
ושאל לסיבת הצחוק.

"אה... אדוני המלך, רק נזכרתי במשהו
שהצחיק אותי".

מעשה נפלא זה מחזק בליבנו את הידיעה שהקב"ה צופה ויודע את כל מעשינו ומחשבותינו. עלינו לעורר בנו את החשיבות של עשיית רצון ה', וכך לא נכשל בשעת ניסיון ולא נכנע לתאוות ולארציות של העולם הזה, ונזכה תמיד להביט אל הארץ המובטחת לנו בעולם העליון.

להם כיצד נרצח ראש משפחתם, הוא מסר להם את כל כספו של הגוי שהתעשר מכספי אביהם ודן את החמר הרשע למוות בתליה בסמוך לביתם, כדי לנקום בכך את דם הנרצח. כך גלגל הקב"ה את עונשו של הרוצח שקיבל את המגיע לו, כי כל מעשה נשקל ונמדד ואין שכחה לפני ה'.

ניתן להקדיש את העלון לברכה, הצלחה
 זיווג הגון, רפואה שלימה
 או להבדיל, לעילוי נשמה
 לפרטים: 02-5000455
orhachaim4@gmail.com

ישראל מעל המזל

מזלות שאדם נולד אליהם, יש בהם כוח לקבוע את גורלו. אומנם תמיד הקב"ה יכול לשנות את המזל ולהפוך אותו, אך המהלך הרגיל הוא שחיי האדם מתנהלים על פי מזלו.

הנשר הגדול רבנו הרמב"ם ע"ה היה רופא גדול ובנוסף לימד רפואה למי שרצה בכך.

אחד מן הבחורים שלמדו אצלו, השקיע במשך כמה שיעורים, ולאחר מכן החליט שהוא יודע מספיק. יש לו תרופה אחת שלימד אותו הרמב"ם לרקוח, תרופה משלשלת, והיא כבר תועיל למגוון בעיות...

הוא פתח קליניקה, וכל חולה שהגיע אליו והתלונן על כאב, קיבל את אותה תרופה.

והנה, פלא פלאות, כל אחד מן החולים היה חוזר ומודה לו, ומספר שהתרופה הועילה לו. תיכף ומיד חלפו כאבי הראש וכאבי הרגליים, כאבי הבטן ומיחושי הגב... תרופה פלאית שאין

וַיֵּצֵא אֹתוֹ הַחֹזֶה וַיֹּאמֶר הֲפֹט נָא הַשְּׂמִימָה וּסְפֹר הַפּוֹכְבִּים אִם תּוּכַל לְסַפֵּר אֹתָם וַיֹּאמֶר לוֹ פֹה יְהִי זְרָעָה (בראשית טו, ה).

לפי פשוטו, הוציא הקב"ה את אברהם מן האוהל והראה לו את מראה השמים והכוכבים, ובגמרא (שבת קנו ע"א) דרשו שאמר אברהם לפני הקב"ה: "ריבונו של עולם, נסתכלתי באיצטגנינות שלי ואיני ראוי להוליד בן, אמר ליה: צא מאיצטגנינות שלך, שאין מזל לישראל".

הקב"ה הורה לאברהם אבינו, שיפסיק להסתכל בכוכבים ולראות את המזלות.

נכון שעל פי המזל אין הוא עתיד להעמיד בן, ואכן אברם לא העמיד בנים משרי ולעולם לא יזכה לכך, אבל אברהם ושרה הם ברייה אחרת.

הקב"ה שינה את שמם, ועל ידי זה השתנה מזלם, וכך הם זכו לבנים.

כמותה!

שמו של הרופא המצליח יצא למרחקים.

פעם איבד יהודי את חמורו. לאחר שניסה למצוא אותו בכל דרך הגיונית והעלה חרס בידו, גמר בליבו לגשת אל אותו רופא מצליח - אם יש לו תרופה לכל דבר, אולי הוא מחזיק גם מרשם למציאת חמורים אבודים? ...

שמע הרופא את בעייתו, ותיכף ומיד נתן לו לקחת את התרופה שלו...

נטל האיש את המינון שרשם לו, והמשיך בחיפושיו אחר החמור. פתאום חש שעליו לעשות צרכיו. התרופה פעלה את פעולתה במהירות...

חיפש מקום מתאים ומצא חורבה נטושה על אם הדרך. נכנס לשם, והנה הוא שומע את חמורו נוער...

מיד חזר לרופא והודה לו על התרופה הטובה שנתן לו - התרופה שבזכותה **מצא את חמורו!**

בהזדמנות סיפר אותו הרופא לרמב"ם

על נפלאות התרופה.

אמר לו מורו ורבו: "לא התרופה מועילה, אלא אתה. יש לך מזל של רפואה, ובכוחו אתה מצליח לרפא כל אחד ממצוקתו!"

כשאירע שעצם נתקעה בגרונו של הרמב"ם ולא ניתן היה להוציאה, שלח מיד לקרוא לאותו תלמיד, בעל מזל הרפואה.

הלכו ואמרו לו: "רביך מבקש שתבוא לטפל בו". מיד רץ אליו. ראה אותו הרמב"ם ונזכר בתרופה המשלשלת שנתן לבעל החמור. החל לצחוק ולצחוק, ומרוב הצחוק נפלה העצם התקועה בגרונו...

מזל הרפואה הלך עם אותו תלמיד לכל מקום, ועם בואו הביא לכל אחד ישועה ורפואה!

לא התרופה מרפאה. לא פעם קורה שאדם הולך לרופא עשרים פעמים ולא נרפא, וכשהוא הולך פתאום לרופא אחר הוא מבריא. זהו כוחו של מזל.

אך כשעמד לעלות על הגשר אמר האבן עזרא לעצמו: היום עדיף שלא אעלה על הגשר. אלך למטה, על אף שעלי לעשות סיבוב גדול יותר.

וכך עשה...

האבן עזרא נהג להתלוצץ על מזל העוני שלו באומרו: אם אפתח חנות של תכריכים, אף אחד בעולם לא ימות, ואם אסחור בנרות - לא יחשיך אור השמש לעולם...

ובלשונו: "לו יהיו נרות סחורת, לא יאסף שמש עדי מותי...; לו אהיה סוחר בתכריכין, לא יגועון אנשים כל ימי".

לשון אחרת מצאנו בשיר שכתב "אשכים לבית השר, אומרים: כבר רכב; אבוא לעת ערב, אומרים: כבר שכב; או יעלה מרכב, או יעלה משכב; אויה לאיש עני, נולד בלי כוכב..."

זהו כוחו של מזל!...

ובכל זאת אומר לנו בורא העולם - דעו לכם, כי אני עצמי הוא המנהיג אתכם.

הכל תלוי במזל - אומר הזוהר הקדוש (תיקוני זוהר צט ע"ב) - אפילו ספר תורה שבהיכל!

גדול המפרשים רבי אברהם אבן עזרא נולד במזל עניות.

הוא היה תלמיד חכם מופלג בתורה וביראה, חכם אדיר, אבל לא התמזל מזלו, וכל מה שעשה בענין הפרנסה לא הצליח.

פעם הגיע האבן עזרא לרמב"ם. הרמב"ם ידע כי הוא לעולם לא יסכים לקבל מתנת בשר ודם, לכן נתן כסף לאדם מסוים, והורה לו להניח את הצרור על גשר מסוים שעתיד האבן עזרא לעבור עליו דקות ספורות לפני שילך שם, וכשימצא את הכסף - יזכה בו.

הניח האיש את הכסף והסתתר סמוך לגשר כדי לראות איך יפול דבר.

כעבור רגעים אחדים ראה את האבן עזרא הולך ומתקרב. שמח, ודאי יראה את הכסף...

מלתעותיהם, אך הכבשה החלושה שורדת וקיימת. הכיצד ייתכן כדבר הזה?

צא מאיצטגנינות שלך! אתה אינך כלול בטבע.

עם ישראל מעל המזל, מעל הטבע.

הגם שלעתים היה נראה בדרך הטבע שאין דרך הצלה, והכל אבוד, "כאשר אבדתי אבדתי" - תמיד הציל הקב"ה את עמו ושמר עליהם בדרך נס.

ולא רק זאת. פעמים רבות בהיסטוריה אירע באופן ניסי, שאויבי ישראל בעצמם שמרו עליהם והצילום... כל קיומנו אינו על פי הבנה כלל.

לאורך שנות הגלות הארוכות עם ישראל שורד, וכל אויביו נמוגים כעשן כלה.

את היסוד הזה, אמר הקב"ה לאברהם, לכתוב בספר, לחקוק בליבו ובלב זרעו - צא מהאיצטגנינות! אינכם חיים על פי המזלות והטבע, אתם מעל הטבע, אני מנהיג אתכם באופן שונה ונעלה!

לעולם אל תחשבו שיש כוח אחר שינהל אתכם. דעו, שהקב"ה יכול ברגע אחד להעלות אתכם מעל המזל, ולשים אתכם בכל מקום אחר.

לפיכך, בכל מצב שתמצא את עצמך, לעולם אל תסיר אמונתך מן הבורא יתברך!

העם היהודי מעל המזלות, עם ישראל חי וקיים אך ורק על פי אמונתו בבורא העולם!

האמונה הזאת מובילה את עמנו במשך כל הדורות עד ימינו אנו, ומשאירה אותנו קיימים על אף "שבכל דור ודור עומדים עלינו לבלותנו".

על פי הטבע, אין היגיון טבעי לקיום עמנו.

אומות רבות, חזקות מאיתנו, נכחדו ונעלמו כלא היו, ועם ישראל נרדף ועונה בכל גלויותיו, דומה הוא לכבשה אחת בין שבעים זאבים. הזאבים עומדים לטרוף ופוערים את

המרכז העולמי לתודעה יהודית מוסדות אור החיים

ע"ש הקדוש רבנו חיים בן עטר זצוק"ל - בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

למעלה מ-
10,555,000
שעות של לימוד תורה
בשנה!

להקדשת יום לימוד תורה
הנלמד ע"י מאות אברכים ובחורים
02-5000455

ניתן להקדיש את הלימוד לעילוי נשמה, לרפואה, לזיווג, להצלחה וכו'

רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים טל: 5000455 - 02 פקס: 5000502 - 02 orhachaim.org

לחסויות, להפצה, להנצחות

ולקבלת העלון

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: 02-5000455

058-321-3565

נא לציין "עבור חוברת האור לחיים"

החוברת הודפסה על ידי התורמים והמסייעים הי"ו

לזרע בר קיימא: אפרת בת שמחה סוליקה

לרפואת: רמי בן חנה הי"ו, רמי בן אסתר הי"ו, תקוה בת רחל ויקאם הי"ו,

ראובן בן יעריה הי"ו, גרשון חי בן רחל הי"ו, דוד וראובן בני שרית הי"ו,

אילה בת שושנה הי"ו, ישראל בן רימה הי"ו, מיכל בת אסתר הי"ו,

התנוקה נטע בת ג'והנה הי"ו

ולעילוי נשמת: ר' דוד בן איה ז"ל, מרים בת זררה ז"ל,

מוזל בת מרים ז"ל, אליעזר בן רגינה ז"ל, ר' יהודה בן עישה ז"ל,

תמר בת רגינה ז"ל, רחל בת נג'מה כוכבה ז"ל, לאה בת פנינה ז"ל,

מרדכי צבי בן רגינה ז"ל, ר' יגאל בן מלכה ז"ל,

יעקב בן ברטה ז"ל, יהונתן בן מרים ז"ל, יוסף בן ציונה ז"ל ת.נ.צ.ב.ה